

UGent-professor in open brief: “Laat me de verwarring wegnemen: er komt een drama

UGent UGent-professor Wim Derave.

Het is nú alle hens aan dek in de strijd tegen Covid-19. “Dit is een historische kans”, schrijft UGent-professor Wim Derave in een dwingende en confronterende, maar heldere open brief op Facebook. “Ieder van ons kan nu een leven redden door zich verantwoord te gedragen, door het collectief boven het individu te plaatsen. Aangezien we niet weten wie er besmet is en wie niet, moet je ervan uitgaan dat iedereen potentieel besmet is.” Zijn boodschap is duidelijk: volg de maatregelen van de overheid op en vermijd samenkomsten. Want: “De besmettingsgraad voor dit fel onderschatte virus is 2 à 3. Dit lijkt mee te vallen, denk je, maar dat is niet zo. We lopen met open ogen in de afgrond, uit eigenbelang.”

Lees hieronder ‘Brief aan de medemens’ van Wim Derave, professor inspanningsfysiologie aan de Universiteit Gent:

Ik moet reageren. Ik ben het aan mezelf verplicht, als wetenschapper. Ik had het beter gisteren al gedaan. Ik begrijp dat veel mensen verward zijn door de coronacrisis. Toegegeven, het is niet makkelijk te begrijpen: een onzichtbaar virus dat enkel kan bestreden worden op het moment dat het nog niet echt is toegeslagen. Laat me die verwarring wegnemen: er komt een drama op ons af. Indien we de huidige maatregelen strikt opvolgen, dan zal het hels zijn, maar misschien nog niet catastrofaal. Maar gisteravond ging het al mis. Dus het zal wel catastrofaal worden. We lopen met open ogen in de afgrond, uit eigenbelang.

Je m’ en foutisme

Er is geen tijd meer om nog veel tegendraads te doen, om de adviezen wat lacherig op te nemen, om stoere praat te verkopen en je beklag te doen over de maatregelen en daarom het

er nog eens goed van te pakken en een *lockdown party* te organiseren. De maatregelen die donderdag aangekondigd waren, moesten eigenlijk woensdag al ingegaan zijn (maar de maatregelen van dinsdag waren nog te voorzichtig geformuleerd; men wilde niet bruskeren). Om het organisatorisch haalbaar te maken, liet de regering ze pas ingaan in de nacht van vrijdag op zaterdag, en NIET om de mensen nog één avond te kunnen laten genieten van gezelligheid met vrienden op café of restaurant.*

Het maakt me verdrietig. We zijn een eigenwijs en tegendraads volk

Wim Derave, professor UGent

(* Begrijp me niet verkeerd. Ik heb zeer veel begrip en medeleven voor alle restaurant- en caféuitbaters, de organisatoren van alle ontelbare events die gecancelld moeten worden en die zullen geconfronteerd worden met (bijna) faillissementen van organisaties, zelfstandigen en bedrijven. Maar de 'reçette' van één vrijdagavond gaat hierin geen soelaas bieden. Zelfs een mooie opbrengst op vrijdagavond verdwijnt in het niets vergeleken met de verliezen die gepaard gaan met het gevolg van één dag later in 'social distancing' gaan. Dat ene etentje maakte wel uit. Binnen drie weken gaan we ons dit laatste bachanaal serieus beklagen, maar we gaan de klok niet kunnen terugdraaien dan. De eerste figuur onderaan toont het verschil tussen nu (deze week in België) één dag vroeger (groene lijn) of later (rode lijn) invoeren van social distancing (het verplicht afstand houden van elkaar). Dat is binnen een week 40% meer mensen op een intensive care die de toevloed dan al niet de baas gaan kunnen!)

Het maakt me verdrietig. We zijn een eigenwijs en tegendraads volk. Je m'en fou, zeggen we. Veel te veel gesteld op onze individuele verlangens om deze epidemie de baas te kunnen. Ons individualisme gaat ons de das om doen. De enige landen (zoals Japan, Hongkong en Singapore) die er tot nu toe in geslaagd zijn om de epidemie in bedwang te houden, die '#FlattenTheCurve' echt hebben gerealiseerd, zijn landen 1) die getraind zijn in epidemieën (SARS, vogelgriep, etc), 2) die snel reagerende overheden hebben die drastisch kunnen en durven ingrijpen, en 3) wiens bevolking zeer veel burgerzin en discipline heeft, en die het collectief boven het individu plaatsen. Wij in België hebben geen enkele van die drie. Aan de eerste twee kunnen we zelf weinig doen, maar dat derde, dat hebben we aan onszelf te danken.

[LEES OOK. "Dit is een uitstekende kans om ons te vervelen": psychiater Dirk De Wachter relateert lamlegging van het land \(+\)](#)

Red eens een leven

Het is een historische kans! We kunnen nu echt iets betekenen voor elkaar en voor het land. Het is alsof eenieder van ons een heldendaad kan stellen door het leven van een medemens te redden. Als je dacht dat je die situatie nooit zou tegenkomen. Wel, die is er, vandaag, deze week, in België. Ieder van ons kan nu een leven redden door zich verantwoord te gedragen, door het collectief boven het individu te plaatsen.

Onze taak is duidelijk. De besmettingsgraad voor dit fel onderschatte virus is 2 à 3. Dit betekent dat elke besmette persoon gemiddeld 2 à 3 andere mensen besmet. Dit lijkt mee te vallen, denk je, maar dat is niet zo. Want als je twee andere mensen besmet, dan besmetten zij elk ook twee andere mensen (dus 4 in totaal), en zij op hun beurt (8) en hun beurt (16), en als je dit 10 keer herhaalt, heb je meer dan 16.000 mensen besmet... op je eentje (ook al dacht je

dat het er maar 2 waren). Dat was het optimistische scenario. Als je elk 3 mensen besmet (en zij doen dat op hun beurt ook), dan heb je na evenveel dagen 1,5 miljoen mensen besmet. Aangezien je niet de enige bent die besmettingen doorgeeft, zitten we binnen enkele weken in een situatie waar alle haarden met elkaar versmolten zijn en dat 60 tot 70% van alle mensen in Europa besmet is.

De opdracht is duidelijk: isoleer jezelf met je huispartners. Beperk contact met anderen tot het strikt noodzakelijke (bv. voeding inkopen), en hou in dat geval afstand van elkaar

Wim Derave, professor UGent

Dus wij moeten de besmettingsgraad naar beneden brengen. Die moet onder de 1! Dus je moet met zo weinig mogelijk mensen in contact komen, zodat je 1) zelf niet besmet geraakt, of 2) maximum 1 andere mens besmet (maar liefst geen enkele) als dat wel zo is. Aangezien de meeste mensen niet alleen wonen, en aangezien het bijna onmogelijk is om je huisgenoten (partner, kinderen) niet te besmetten als je zelf besmet bent, is dat tweede in de praktijk bijna onmogelijk. Dus enkel het eerste is haalbaar: zorgen dat je niet besmet geraakt.

Maar aangezien we niet weten wie er besmet is en wie niet (de labo's kunnen zoveel analyses niet aan), moet je ervan uitgaan dat iedereen potentieel besmet is. Dat is het venijnige aan dit beestje: je weet pas een week later dat je al een week eerder besmet was, dus het staat bij niemand op het voorhoofd af te lezen. Binnen enkele weken wordt de kans trouwens vrij groot dat de mensen voor en achter je in de rij bij de bakker besmet zijn. Momenteel zijn er zagezegd maar ruim 500 mensen besmet in België, maar dat aantal ligt in realiteit 10 tot 15 maal hoger (wetenschappers zijn het eens over die aantallen), dus 5.000 à 10.000 vandaag in België, maar dat is over een paar dagen een veelvoud hiervan.

De opdracht is duidelijk: isoleer jezelf met je huispartners. Beperk contact met anderen tot het strikt noodzakelijke (bv. voeding inkopen), en hou in dat geval afstand van elkaar en volg de regels van handhygiëne etc. Vrienden bezoeken behoort niet tot de opties! Het leed van de genomen maatregelen is zeer groot (bv de financiële verliezen in de horeca, de reissector, de culturele sector etc), maar het wordt nog veel zuurder voor iedereen als die maatregelen zinloos worden gemaakt, door toch nog af te spreken met vrienden en de feestjes voortaan thuis te organiseren (in plaats van op café of restaurant).

Hamsters en eekhoorns

Veel mensen ergeren zich aan andere mensen die hamsteren. Ik begrijp die ergernis, maar ik begrijp ook de hamsteraars. Eigenlijk doen hamsteraars weinig fout. Het is een natuurlijke reactie (hamsters en eekhoorns doen het ook), het is ook des mensen. Het is niet zo gek om te denken dat er een probleem kan komen als de drie bakkers in je buurt alle drie tegelijk ziek in bed liggen met Covid-19 (zo heet de ziekte) binnen enkele weken. Hamstergedrag raad ik af, want het is vervelend, maar het is niet gevaarlijk. Lockdown feestjes en *home parties* zijn wel extreem gevaarlijk. Dat is regelrecht egoïsme.

(Trouwens, de echte asociale hamsteraars zitten op de beurs. Die brokers verkopen massaal hun aandelen bij het begin van een crisis (wat de crash verder uitlokt) en kopen dan doodleuk terug in als de put bereikt is, en het bloedbad voltrokken is. Zij maken winst in volle miserietijd. Gewone mensen hamsteren WC-papier voor cash; brokers hamsteren cash voor

waardepapier (aandelen), en ze hebben dat geld helemaal niet nodig. It's the economy, stupid, maar toch.)

De oorlog van de komende weken en maanden zal gestreden worden in de ziekenhuizen. Dat wordt het slagveld, en het zal niet mooi zijn

Wim Derave, professor UGent

De frontlinie

De oorlog van de komende weken en maanden zal gestreden worden in de ziekenhuizen. Dat wordt het slagveld, en het zal niet mooi zijn. De frontsoldaten zijn de verplegers en verpleegsters, dokters en alle helden in de zorg. De meeste andere mensen zullen wel merken dat het oorlog is, maar zullen de vijand niet recht in de ogen kijken. Ze zullen de maatregelen wel voelen, maar de eigenlijke gevechten enkel op tv zien. Tenzij je zelf een zieke (groot)vader of (groot)moeder naar het ziekenhuis moet brengen en daar te horen krijgen dat hij/zij te oud is om nog verzorgd te worden en je best terug naar huis keert om hem/haar daar te laten sterven. Dat is pure horror, en ik hoop dat je daarvan gespaard blijft.

Maar de frontsoldaten zullen daar niet van gespaard blijven. Ze zullen een quasi hopeloze strijd voeren en hartverscheurende keuzes moeten maken, omdat ze niet iedereen kunnen helpen die hulp nodig heeft. In Italië sterven momenteel veel meer mensen dan eigenlijk zou moeten voor het virus. Voor elke 4 Corona-sterfgevallen hadden er 3 vermeden kunnen worden als er genoeg bedden, verzorgers en vooral beademingstoestellen waren geweest.

De frontsoldaten riskeren hun leven, want de beschermende kledij en maskers gaan ooit op zijn en onvoldoende kunnen aangevuld worden. Binnen enkele weken is de epidemie overal tegelijk ontploft en is er een wereldwijde schaarste op beschermende kledij, mondmaskers etc.

Volgens de berekeningen van de experts gaan onze eigen klinieken onvoldoende capaciteit hebben om deze epidemie te doorstaan. Zelfs in een optimistisch scenario, waarbij slechts 30% in plaats van 60% van de Belgische bevolking geïnfecteerd zal geraken (op voorwaarde dus dat niemand nog *home parties* houdt en vrienden bezoekt vanaf nu), zullen 150.000 Belgen moeten gehospitaliseerd worden, waarvan 30.000 in de intensieve zorgen en aan de beademing. We hebben niet eens een fractie van die capaciteit ter beschikking! Ze mogen absoluut niet allemaal tegelijk komen, we moeten de epidemie vertragen. Een deel van die 30.000 zullen we kunnen redden, de rest zal dus sterven. In Italië is dit dus momenteel 1 op de 4 die kan gered worden, en zij zitten al op de knieën en ze zitten nog niet eens op de piek van de epidemie!

Het voelt vreemd om deze zinnen op te schrijven. Het lijkt alsof wij dit niet kunnen meemaken, dat het niet past in ons wereldbeeld, dat zachter is en minder rauw. Maar naar alle waarschijnlijkheid zal het toch gebeuren. Ik vind allerm minst genoeg in het bang maken van mensen, maar zo lang veel mensen de ernst nog steeds niet vatten, moeten we expliciet zijn.

[LEES OOK. Ziekenhuispersoneel in tijden van corona: "Collega's hebben zelfs striemen in het gezicht door hun veiligheidsbril" \(+\)](#)

Flatten the curve and spread the word

We kunnen twee dingen doen. Het eerste is capaciteit bijcreëren. Dat is wat de ziekenhuizen nu doen (vandaar dat je gisteren en vandaag bij alle ziekenhuizen hoort dat ambulante consultaties geannuleerd worden, en niet-dringende ingrepen uitgesteld worden). Maar dat blijft volstrekt onvoldoende.

Dus hangen we af van de tweede strategie, de discipline van de bevolking om de epidemie minder snel te laten stijgen. Flatten the curve, dus. We slagen hier op dit moment niet in. We zitten nog redelijk in het begin, maar we volgen momenteel het groepje Europese landen die Italië achterna gaan (zie tweede figuur onderaan). Niks geen ‘flattening the curve’ zoals in Japan, Hongkong en Singapore. Maar ook niet zo dramatisch als in de VS, waar een aap verantwoordelijk is voor een complete ramp (maar hij heeft het nog niet door). De impeachment heeft hij overleefd, maar dit is andere koek (als corona dan nog iets goed gaat brengen, dan is het de kop van Trump).

Wie de komende weken de pech heeft om ernstig ziek te worden, zal afhankelijk zijn van de moed, zelfopoffering en onbaatzuchtigheid van de helden van de zorg. Zij gaan pauzes overslaan, dubbele shiften draaien, oververmoeid verder werken, het werk van hun door corona gevelde collega ook nog erbij nemen, en dit vele weken, zelfs maanden aan een stuk. En wij betalen ze potverdorie peanuts! Als je nog een goeie daad wil doen, sta een deel van je loon af aan een verpleegster (als je geen geld wil geven, help ze dan anders, maar snauw ze in geen geval af). Mijn schoonzus, Gaella Labarque, zal als verpleegster werken op een corona-afdeling. Ik krijg tranen in mijn ogen bij de gedachte.

In een normale oorlog hangt de ernst van het gevecht niet af van de discipline van je eigen achterhoede. Nu wel. Hoe meer wij ons nu gedragen, hoe minder de kans dat onze frontsoldaten binnen enkele weken door de knieën gaan.

Doe het voor Gaella, en voor alle frontsoldaten: “Flatten the curve, and spread the word!”

Wim Derave, professor aan de Universiteit Gent